

Герасименко Лариса Володимирівна,
завідувач кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент;
Тихонова Олена Вікторівна,
професор кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, доктор юридичних
наук, професор

КРИПТОВАЛЮТА: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ НЕПРАВОМІРНОЮ ВИГОДОЮ

Стрімкий розвиток світу цифрових технологій призводить до появи все нових явищ, що дозволяють правопорушникам вдосконалювати способи вчинення протиправних діянь. Одним з таких явищ, що виникло відносно нещодавно та стрімко набуло свого розповсюдження, є криптовалюта.

На початковому етапі криптовалюта широко використовувалась у DarkNet при розрахунках за певні нелегальні операції, але у подальшому вона, так би мовити, «вийшла на поверхню» і сьогодні нею можна розраховуватись, а також монетизувати в спеціальних пунктах обміну. Такий активний розвиток ринку криптовалюти як на міжнародному, так і на вітчизняному ринку призвів до того, що вона стала дуже привабливим предметом при отриманні неправомірної вигоди. Це обумовлено правовою невизначеністю статусу криптовалюти у національному законодавстві, що активно використовується в судових розглядах при запереченні факту отримання неправомірної вигоди.

Відповідно до приміток до ст.ст. 354¹ та 364¹ Кримінального кодексу України неправомірною вигодою визнаються грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру. Проте, юридичний статус криптовалюти у чинному законодавстві України поки що не закріплений. Тому дуже складно надати однозначну відповідь до якої категорії предмету неправомірної вигоди слід віднести криптовалюту та чи вона взагалі може бути запропонованою, обіцяною, наданою або одержаною у якості неправомірної вигоди.

Однією з причин невизначеності правового статусу криптовалюти слід визнати відсутність однозначності у сприйнятті її правової природи, що унеможливило її легалізацію. Доречним буде звернутись до законодавства ЄС, результати аналізу якого дозволяють стверджувати, що під криптовалютою розуміється цифрове представлення вартості, яке не підтверджено центральним банком або державним органом і не прив'язане до юридично встановлених валютних курсів, яке може використовуватися як засіб обміну для покупки товарів і послуг, їх передачі та зберігання і може купуватися в електронному вигляді. Такий підхід до розуміння змісту криптовалюти повністю дозволяє розглядати її

як предмет неправомірної вигоди, адже вона може бути трансформована у товари або послуги, що не суперечить законодавчо закріпленому визначенню змісту неправомірної вигоди.

Водночас, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг висловили спільну позицію щодо статусу криптовалют в Україні, відповідно до якої «складна правова природа криптовалют не дозволяє визнати їх ані грошовими коштами, ані валютою і платіжним засобом іншої країни, ані валютною цінністю, ані електронними грошима, ані цінними паперами, ані грошовим сурогатом». При цьому у п. 6 ч. 1 ст. 46 Закону України «Про запобігання корупції» криптовалюти віднесені до нематеріальних активів. У Національному положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» закріплене поняття нематеріального активу як немонетарного активу, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Тобто немонетарні активи – всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей. У свою чергу активи, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Виходячи з етимології дефініції «ресурс» це все, що можна використати для виробництва благ для задоволення потреб людини.

Отже, віднесення в антикорупційному законодавстві криптовалют до нематеріальних активів виглядає дещо нелогічним та таким, що суперечить їх економічному змісту. І хоча проблема правового статусу криптовалют та законодавчого врегулювання операцій з ними визнається актуальною, нормативного закріплення її статусу поки що не відбулося, що ускладнює правозастосування. Тому законодавче закріплення поняття «криптовалюти» та їх легалізація у господарському обігу зніме низку питань, що виникають під час притягнення осіб до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень.

Гладій Євген Васильович,

військовий прокурор Київського гарнізону
Центрального регіону України

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА ОБОРОННИЙ СЕКТОР ДЕРЖАВИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРОКУРОРСЬКОГО РЕАГУВАННЯ НА ЇЇ ВИЯВИ

Запобігання та протидія корупції – одна з найактуальніших проблем у сучасній Україні. Глибокі інституційні реформи, щорічне зростаюче державне фінансування даної сфери, підтримка міжнародних партнерів та реальні результати сприяють виведенню оборонного сектору України на якісно новий рівень розвитку.